

Észrevételek a Nemzeti Alkalmazkodási Stratégiához (NAS-2)

A NÉS-2 hatalmas, stratégiai jellegéhez mérten igen terjedelmes, nehezen áttekinthető, s véleményezhető, egyebekben tartalmas, fontos információkat tartalmazó tanulmány. Lényegében három területtel foglalkozik:

- *Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia*, amelynek célja a globális melegedés megfékezése.
- *Dekarbonizációs Stratégia*, amelynek célja a széndioxid kibocsátás csökkentése – elvileg a megszüntetése.
- *Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia*, amelynek célja az elkerülhetetlen éghajlatváltozások hatásainak kezelése, az esetleges károk minimalizálása.

Az energetika túlzottan hangsúlyos szerepet kap a(z éghajlat változási) stratégiákban. Sajnos az energia a „fejlett” társadalom működésének nélkülözhetetlen alapja. E nélkül a mostanra kialakult életformában nem lehetne élni, tehát alapvető létfeltétel. Azonban valamennyi energiaellátási mód egy átalakítási folyamat, amelyik visszafordíthatatlan változásokat hoz létre, azaz, a természeti környezetet is átalakítja (rontja?). Rossz esetben az ember elhasználja a világot, amit kapott. Az egész világ általában alá van vetve a mulandóság törvényeinek. Megújulás csak a folyamatos új teremtés dominanciája esetén lehetséges. Mindnyájunknak úgy kellene élni, hogy az egész világért is felelősek vagyunk, a lehető legkisebb pusztításra kell törekedni és támogatni a megújuló teremtést. Ennek fontos szabálynak kellene lenni, a népek és nemzetek együttműködésében, pl. az Európai Unióban is.

A földi éghajlat változását nem tudjuk érdemben befolyásolni. Az éghajlatváltozásban az emberi tevékenység szerepe, egyáltalán az érdemi befolyásolás lehetősége tudományosan nem igazolt, az ezt megfékezni szándékozó dekarbonizáció: globalizációs manipuláció. Nem igaz, hogy *„stratégiai érdekünk ... a fenntartható gazdasági növekedés megvalósítása”*, amint ezt a NÉS-2 állítja (4.o.). Az állandó gazdasági növekedés ugyanis, amelyre az egész világ globális gazdasága épül, nem tartható fenn! Fogyasztásunk önkorlátozása nélkül nem menthető meg az emberiség. A **fenntarthatóság** tehát nem szakmapolitikai, gazdasági, hanem létkérdés. Hajlandók vagyunk-e az ésszerű, élet érdekű önkorlátozásra és helyette a környezet állapotának javítására? Van-e esélye egy más értékrendű világ felépítésének?

Tudomásul kell venni, hogy bár uniós kötelezettségeink miatt mindegyik témával foglalkozni kell, de saját erőforrásainkat csak az érdemi eredménnyel kecsegtető célkitűzésekre szabad fordítani. Az Unió által más témákra nyújtott támogatásokból minél többet az általunk is értelmesnek tartott célokra kell felhasználni. Igazán fontos számunkra a **Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia**, amely valóban az ország jövőjéről szól. A NAS-ból az S-et elhagyva **Nemzeti Stratégia**-hoz jutunk, még rövidebben ehhez a fogalomhoz: **Nemzetstratégia**. Egyetlen esélyünk a túlélésre, vagy szerényebben, nemzetünk életének megújítására, ha kis nemzetként okosan alkalmazkodunk mind Földünk általunk gyakorlatilag nem befolyásolható változásaihoz, mind a világpolitikai átrendeződésekhez.

Messzemenően egyet kell érteni a NÉS-2-ben megfogalmazott „Adaptációs jövőképpel” (8.o.): „**„felkészülni az elkerülhetetlenre, megelőzni az elkerülhetőt!”**”

Hazánk az éghajlatváltozás valószínűsíthető következményeit tekintve Európa egyik legsérülékenyebb országa. Az éghajlatváltozás várható magyarországi hatásainak, természeti és társadalmi-gazdasági következményeinek elhárítása érdekében az alkalmazkodás és a felkészülés teendőit-t minden területen be kell építenünk a szakpolitikai tervezésbe és a gazdasági/politikai döntéshozatalba. Erre kell az erőforrásokat ésszerűen felhasználni ahelyett, hogy kilátástalan szélmalomharcra pazarolnánk, s pótcselekvéseket támogatnánk.

Hasonlóan kell viszonyulnunk a globális világpolitikához is. A jó oldalon, az élet oldalán kell állnunk, s ehhez szövetségeseket kell találnunk mind az Unióban, mind az egész világon. Nemzetünk kulturális múltja ezt megalapozza. Mindehhez nemcsak okosnak, de egészségesnek, életképesnek is kell lennünk. Így jutunk el ahhoz az alapvető felismeréshez, amiről a NAS szól. Az egészségből, az élhetőség követelményéből kell kiindulni, minden — különböző okokból kiemelt — részstratégiának ezt kell szolgálni együttesen, komplex módon, az ellentmondások lehető minimalizálásával. Ez a közösségi érdek.

Röviden soroljuk fel azokat a részterületeket, amelyek mind ide tartoznak, s amelyek nagy részét a leírt szöveg is megemlíti:

- Természeti erőforrásaink számbavétele (információs rendszer és tudásbázis létrehozása), hasznosítása.
- Alkalmazkodás a klímaváltozáshoz:
 - Vízgazdálkodás,
 - Vidékgazdálkodás – településpolitika,
 - Mezőgazdasági termelés.
- Társadalom- és népességpolitika.
- Egészségügy.
- Energiapolitika:
 - Energiatermelés,
 - Energetikai infrastruktúra,
 - Épületenergetika,
 - Közlekedés energetika (közösségi, közforgalmi közlekedés, vasúti és vízi szállítás).
- A közszolgáltatások „alkotmányának” megalkotása (tulajdonpolitika, a piac szerepe, fogyasztóvédelem).
- Az érvényes tudás, a közgondolkodás fejlesztése:
 - Oktatás, képzés, felsőoktatás és tudományos élet,
 - Ismeretterjesztés.

A fenti felsorolás koránt sem teljes, inkább csak a stratégia készítés irányát, belső összefüggéseit, a súlyokat próbálja érzékeltetni. Nem könnyű feladat ez az új típusú stratégiakészítés, de megkerülhetetlen. Fontos, hogy kormányzati szinten megkezdődött ennek felismerése, s áttörés remélhető. Ez a legnagyobb érdeme a vitanyagnak, különösen a NAS-ra vonatkozó résznek. Mielőbb meg kell teremteni ennek a stratégiakészítésnek a tudományos/szervezeti intézményrendszerét.

Budapest, 2013. november 14.

Dr. Járosi Márton elnök
Energiapolitika 2000 Társulat